

ODBRANA

»ODBRANA« izlazi u Šibeniku redovito srijedom ujutro

Uredništvo i uprava nalazi se u prostorijama
» TIPOGRAFIJE «
u ulici Kr. Tomislava, kraj katedrale Sv. Jakova

Glavni urednik: Prof. Dr. ANTE MIŠURA

Direktor i odgovorni urednik: HAMILKAR VITALIANI

GODINA VI/I

Pretplata: mjesečno D G. — Inozem. 10
Pojedini broj Din. 1.50
Čekovni račun br. 33.934

6 septembra 1938

Rukopisi se ne vraćaju.
Oglasi se računaju po tarifi.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

BROJ 553/7

DANAŠNJA SITUACIJA

Iz novinskog prikaza pohoda dr. Mačka Beogradu može se izvesti zaključak, da je dr. Maček govorio, kako je ova zemlja teška tamnica našega naroda i kako je sloboda građana ugrožena. Dvije misli — dvije pogriješke.

Ova zemlja nije tamnica; ona je slobodna kuća, u kojoj žive sva djeca jedne majke, koja su bila u raznim tamnicama. Ova je kuća primila rado svu djecu jedne krvi, a triju imena.

To nije učinjeno ničijom milošću, to se je odlučilo na bojnopolju na očigled cijeloga svijeta. To su veliko djelo oslobođenja izvršila junačka braća pod vodstvom neumrlog Oslobođitelja Kralja Aleksandra.

Ova je kuća, ova je zemlja naša zajednička majka domovina, ona se zove Jugoslavija. Ona je pravna i slobodna državna organizacija; ona nije nikakva tamnica. To svak zna ko pošteno i pametno misli i u Jugoslaviji i u cijelome stranome svijetu.

Danas bi bilo i smiješno i ludo raspravljati i dokazivati da je Jugoslavija jedan individualni i nacionalni organizam; da je ona rezultat prirodnih, rasnih, istorijskih, geografskih i svih drugih zakona. To bi raspravljavanje i dokazivanje bilo isto kao kad bi se raspravljalo i dokazivalo da ima blizu Zagreba jedno i manje, koje se zove Kupinec i koje je svojina pohrvaćenog Slovenca, koji se zove dr. Maček.

U ovoj zemlji ima i previše slobode, samo je teško znati, što dr. Maček razumije pod riječju sloboda.

On bi najmanje imao razloga da se žali u ovoj slobodnoj kući, jer ko je u ovoj državi i gdje na svijetu slobodniji od dr. Mačka i njegovih ljudi?

Da je danas pokojni Ciceron živ, čudom bi se čudio, što sve kod nas govori i radi partija dr. Mačka. Kad je Ciceron u ime slobode mogao žrtvovati Katilinu i tolike rimske patricije, šta bi tek učinio s dr. Mačkom i njegovim pristalicama? Sigurno je da bi onaj njegov uzvik: »O, tempora, o, mores!« bio izmijenjen i oblikom i sadržinom.

Vlada dr. Stojadinovića ima u rukama vlast i zakonsku snagu, koja u ničemu ne zaostaje za konsulskom i senatskom vlašću i auktoritetom starih Rimljana. Ako se u istim slučajevima pridržava drugih metoda, o njoj se ne smije zlo misliti, tim više,

KRALJU PETRU II

(6 - IX - 1938)

OKO SVOJE ČVRSTE OSI KRETALA SE NAŠA LOPTA,
PETNAJST PUTA VRTEĆI SE OBIŠLA JE SUNCE SJAJNO,
OTKAKO JE SLAVNOM RODU NAŠEM DALO NEBO RAJNO
TEBE, KRALJSKA KORJENIKO, NAŠA SLAVO, NAŠA DIKO.

KRALJU MLADI, TEBE PRATE ŽARKE ŽELJE, ŽELJE SVETE,
TVOJE MAJKE. KORNELIJE NAŠEG DOBA, NAŠEG SVJETA;
TEBE PRATE V'JERNIH SRCA MILIONA ČUVSTVA SVETA,
I DOK BUDE V'JEKA GLAVI, BIĆE JEKA TVOJOJ SLAVI.

OD TRIGLAVA DO SOLUNA DREVNE SLAVE SLAVNOG GRADA,
OD KARPATA DO JADRANA BISER-KRUNE, NAŠEG MORA;
TVOJA ĆE SE ORIT SLAVA; O LJUBAVI BIĆE ZBORA
PO VRHOVIM SLAVSKIH GORA, PORED R'JEKA I IZVORA.

SLAVNI SINE SLAVNOG OCA, KARAĐORĐA KORJENIKO,
ŽIVI SRETNOM I VESELO, DOK DORASTEŠ, NAŠA DIKO,
I DO ŽEZLA I DO KRUNE I DO SNAGE PRADJEDOVA,
DA I NAMA SUNCE GRANE BRATSKO SLOGE, BRATSKIH SNOVA!

jer je predvođena sasvim drugim motivima. Da su ti motivi bratski i da potiču od srca, ko može i za jedan časak posumnjati, ako ima i malo mozga u glavi?

Kad dr. Stojadinović zna na svjetskom forumu da onako visoko uzdigne svoj prestiž i ugled države koju zastupa, sigurno je da bi umio i mogao da u kući nešto učini bez i najmanjeg potresa države i bez najneznačajnijeg uniženja svoga autoriteta.

Ako to ne čini, znači da se plemenitost srca izdiže nad tolike druge razloge,

Ako dr. Maček, kao bivši austrijski oficir žali za pokojnom Austrijom, kao što piše engleska štampa, to je drugo pitanje. Svakako od toga pitanja nebi trebalo stvarati nikakvu zagonetnu sfinđu ili kako se to danas zove »Hrvatsko pitanje«.

Dnevne vijesti

GROB KRALJA ALEKSANDRA Ujedinitelja do sada je posjetilo 1 milion hodočasnika, položeno je 24.000 vijenaca od cvijeća i 1000 metulnih vijenaca i kandila.

HENLAJNOV ORGAN »Die Zeit« u svom uvodniku kaže, da je sreća što Engleska ima na čelu vlade tri hladnokrena čovjeka, koji neće dozvoliti da ih vodi raspoloženje trenutka, i da nije potrebno sazivanje ministarskog savjeta, jer su ta tri čovjeka dovoljna, da vode državne poslove.

2 SEPTEMBRA otpočeo je u Zagrebu XI međunarodni kongres za istoriju medicine. Kongresu prisustvuju najveća i najslavnija imena iz medicine svijeta svih pet kontinenata. Ovaj je kongres otvoren pod pokroviteljstvom Nj. Kr. Visosti Kneza Namjesnika Pavla.

BRITANSKI LISTOVI javljaju da je došlo do preokreta u poljskoj spoljnoj politici. Lord Halifax i pukovnik Beck imaju zasebne razgovore u Ženevi. U izgledu je da Poljska dobije u Vijeću naroda stalno mjesto.

„DAILY EXPRESS“ javlja da je Hitler sam izradio plan o rješenju sudetsko-njemačkog pitanja koji će Henlein ponijeti sobom u Prag.

NA RTU GRAVE kod Bordeauxa otkriva se danas spomenik na uspomenu 1777., kad je odatle krenuo Lafayette sa francuskim četama u pomoć Washintonu u borbi za nezavisnost Amerike.

TAJFUN JE U JAPANU poplavio 140.000 kuća, poginulo je 99 lica, a za 69 se ne zna, 77 je ranjenih. Porušena su 163 mosta, a 71 brod je potonuo.

PO SLUŽBENOJ STATISTICI broj republikanskih zarobljenika od početka građanskog rata u Španiji iznosi 210.230. Taj broj ne obuhvata dezertere, već samo milicionere u borbama.

ČITAMO U „OBZORU“: „Hrvatstvo je dakle danas, kao vjerski, kulturni, narodni i politički pojam, predstavljeno od svojih dviju sastavnih djelova, jednoga, koji je u katoličkoj crkvi, i drugog, koji isporijeda Islam. To su danas dva stupa našeg narodnog organizma i tu činjenicu priznavaju otvoreno predstavnici katoličke crkve i Islama u hrvatskom narodu“. E se non ridi!

ŠIBENIK, SPLIT I OSTALA NAŠA MANJA I VEĆA MJESTA U DALMACIJI već od juče u podne ploče u moru jugoslavenskih zastava. Svuda se prave velike pripreme kako bi, spontane narodne manifestacije ljubavi i odanosti cjelokupnog pučanstva prigodom Kraljevog rođendana po svim mjestima uspjele što bolje i impozantnije.

RIDENDO...

Eto — mijenjaju se vremena! Po sjevernoj Dalmaciji osvanuše plakati, uvijeni u trobojnicu hrvatsku. Što nam vele? 18. — septembra o. g. posvetiće se u kulnskoj Biskupiji crkva kralju Zvonimiru, kojega (to se u plakatu ne spominje!) Hrvati, po svjedočanstvu »Stare hrvatske kronike«, pogubiše, i to prigodom »skupštine i sa shodom u Petih Crikvah u Kosovi...« Nadalje, ista kronika ve-
 lika da se je to dogodilo, tj. da Zvonimir »ubijen bi na lit Isukrstovih tisuća i osamdeset, a toj tisuća i osamdeset manje jedno«.

Kad je plakat to izostavio, izostavimo i mi ono, što kronika govori: kako i zašto Hrvati Zvonimira ubiše i što im, na mučeničkoj smrti, njihov »dobri kralj«, za sva vremena poručio; izostavimo i onaj »ukrasni« pridjev što im ga stari ljetopisac — nadjenu! Davno to bijaše! »Da ne bijahu onda — Hrvati — Goti?!

Vremena se mijenjaju! Plakat, odnosno proglas, sav je u duhu i smislu katoličkog hrvatstva, ili hrvatskog katoličanstva. U tom smislu — slaviće se i slavije u — danas — pravoslavnome — selu Biskupiji, gdje nema ni 5% katoličkih familija; vijaće se jedino hrvatska Trobojnica, gdje inače pravoslavlje vijuje, u svečanom prigodama, samo jugoslavensku zastavu. Glavne će govore izreći oni

koji su već (u Sarajevu!) proglasili svojim vođom g. Mačka, Dakle trougao: Rim (katoličanstvo), Sarajevo (mačekovstvo) i Biskupija (hrvatstvo).

Prema proglasu doznadosmo, daje crkvi nacrt napravio kipar, g. Meštrović, koji, u svojoj darežljivosti, i lijep obol pokloni, i od kipara postade — arhitekt!

„TVOKAPS“

Tvorničko skladište kapa i šešira na veliko i na malo. — SPLIT (Filijala Šibenik)

Treba „revanš“ protiv starih Zvonimirovih Hrvata, »revanš« današnjih Mačkovih, Hrvata! Prosit!

ŠILJKO OStanov

Pobožna logika:

Sušačka ISTINA je slučajno vidjela »Odbranu«, taj »novinarski šećer«, Taj je šećer »po svojoj ideologiji jenesovski« i »izgleda da ga uređuje neki slijepi guslar... puno je poezije kao i oni stihovi: »Ne pravite toliko galame, — Donesite nam ovamo salame«. — Bujna je fantazija vlč. B. Lažine u igri riječi Mišura i »dijalekta rodnog sela pisca«. Po svemu izgleda da je pored vlč. bila tulumina crvenike vina, kad je doni Perpetui naređivao: »Donesite nam ovamo — salame«, i dok je ovako pametno pisao.

A. PAVLOVIĆ

Centrala BEOGRAD OSNOVANO
 Filijala ZAGREB 1844

Najveće skladište engleskih štofova u Jugoslaviji: ZA ODJELE I KAPUTE, VELIKI IZBOR ŠTOFOVA ZA DAMSKE OGRTAČE I KAPUTE, SAV KROJAČKI PRIBOR, - KROJAČKE KOLEKCIJE. Cijene solidne i utvrđene CIJE. Prodaju na otplatu.

Zastupstvo i skladište

Krojačnica građanskih i vojnih odijela

Pero M. Bercé - Šibenik

Industrijalizacija pasivnih krajeva kao najvažnije gospodarsko i soc. pitanje

Posljedice ovakovog stanja svisku-pa osjećamo na svojim leđima, jer se kod nas stalno postavlja kronično pitanje nedostatka kapitala za izvođenje javnih radova, koji su neophodni, jer moramo svoju muku da damo u bescjenje, jer ne možemo da damo zarade golemim masama naroda željnog rada i kruha i jer smo u takvoj situaciji stalno ovisni o diktatu stranog kapitala, koji u svom interesu sprečava normalizaciju našeg narodnog života.

Izgradnjom odnosno koncentriranjem potrebne industrijske proizvodnje u jadranskoj oblasti postiglo bi se koristi od najdalekosežnijeg značaja. U prvom redu, time se riješava naš osnovni privredno društveni problem, t. j. osposobljenje pasivnih krajeva za samostalno uzdržavanje i prosperitet. Na taj bi način zemlja na čitavom svom području postala privredno aktivna. Balast privrednog pasiviteta jedne trećine zemlje bio bi uklonjen, i, štaviše, danas sterilna jadranska oblast. mogla bi postepeno uposliti višak neopskrbljenog pučanstva agrikulturnih krajeva. Ujedno bi se ovakvim riješenjem uglavnom oslobodili brige oko plasiranja pretička naše agrikulturne i stočarske proizvodnje, jer bi privredno osposobljene narodne mase jadranske oblasti mogle da konzumiraju veliki dio izvoznih kontingenata poljoprivrednih i stočarskih krajeva. Pitanje povišice cijena agrarnih artikala automatski bi se riješilo, kao što bi mogli uspostaviti pravičnu relaciju između produkata težačke i fabričke proizvodnje vlastitim sredstvima i onako, kako bi najbolje odgovaralo danim prilikama.

Neka se ne misli da ovim želimo zagovarati sistem autarkije ili potpune izmjene naše privredne strukture. No, mi plediramo samo za to da se povoljnom solucijom jednog najkрупnijeg našeg privredno društvenog problema pokrenu sve proizvodne snage zemlje, a da pri tom njezina ekonomska baza i nadalje ostane agrikulturna. Oslonjeni na vlastitu snagu i vlastite mogućnosti, mi bi svoju vanjsku trgovinu mogli upravljati poglavito s gledišta vlastitih interesa imajući, naravno, u vidu i potrebe međunarodne gospodarske saradnje.

Nameće se pitanje, za koje industrijske grane postoje uvjeti razvoja u području jadranske oblasti? Ovdje moramo najprije računati na onakovu industriju za koju imamo sirovine u zemlji i za koju postoje ostali uslovi za njezin povoljni razvitak. Između tih industrijskih grana stavljamo na prvo mjesto poljoprivrednu industriju. Iako je ta industrija kod nas razvijena i preko mjere za namirenje domaće potrebe, ona bi se u jadranskoj oblasti imala dopuniti dotle da apsorbuje čitav onaj pretičak, koji se izvozi u neperadenom stanju. U ovu granu uključujemo i industriju mesnih proizvoda, koja je kao i poljoprivredna, upućena na izvoz i koja ima uvjete daljnijeg razvoja.

U izvoznu industriju računa se i drvna industrija. I ova industrija kod nas je na toliko uznapredovala, da ne samo što namiruje domaće potrebe, nego se preko petine proizvodnje izvozi. Kako je naša zemlja bogata šumama, a ne manjkaju ni mogućnosti za dalje proširenje ove

kulture, to bi šumska industrija mogla putem povećanog izvoza i izdašnjeg unutarnjeg konzuma, još i ojačati. Štaviše, ona bi se mogla kod nas razviti u vrlo visokim razmjerima, kada bi se podigle fabrike celuloze odnosno kada bi osnovali industriju papira barem za postojeći potrošak u zemlji.

Isto tako izvoznog je karaktera i naša cementna industrija. Veliki dio kapaciteta ove industrije nalazi se u jadranskoj privrednoj oblasti, t. j. na Primorju. Postojeća produkcija uglavnom je oslonjena na izvoz, radi čega izgleda da prelazi potrebe zemlje i da je daljnji njezin razvoj nemoguć i nepotreban. To je tako samo prividno, pošto se kod nas, uslijed konzumne nemoći pučanstva, vrlo malo gradi. Ali kada bi mi mogli da gradimo onoliko, koliko iziskuju potrebe, tada bi i ta industrija morala povećati kapacitet za sami potrošak u zemlji. Kako uz to ne bi smjeli odustati ni od izvoza, to i ova industrija kroz pametne mjere ima i te kako lijepe izgleda za daljnje napredovanje.

Pored ovih i industrija ribljih konzerva također može da se lijepo unaprijedi, ako joj se stvore uvjeti većeg potroška u zemlji i plasiranja na inozemna tržišta.

Industrija, kojoj stoje na raspoloženju svi preduvjeti za snažan i poletan razvitak, a koja ne bi trebala da brigu briga kako da plasira svoje izradevine, jer bi sva bila upravljena na unutrašnju potrošnju, svakako je kovinska i mašinska industrija. Pokraj svega rudnog bogatstva kojim raspolažemo, mi smo primorani da uvozimo razne produkte metala u vrijednosti nekoliko stotina miliona, pa i preko milijarde dinara. Osobiti narodno privredni i politički interesi

Naša škola

Kad je škola danas glavna tačka u našim razgovorima, to neće biti zgorega da se nešto o njoj progovori i u našem listu.

Najozbiljniji je zadatak škole da u učeniku razvije disciplinu rada i svijest o dužnosti. Teške dužnosti čekaju u životu učenika, pa već u školi treba da se s njima upozna, kako bi se već unapred spremio da ih može lako podnositi. Rad je osnov svemu. Zato treba da škola navikava učenike na rad tako da učenik bude uvjeren da mu je rad neophodna potreba. Naviku na stalan rad jača u učeniku volju i interes za sve školske discipline; navika prelazi u potrebu osjećanja dužnosti i osjećanja odgovornosti u slučaju neispunjenja dužnosti.

Moral i karakter trebalo bi da budu glavni centar u poslu nastave i vaspitanja učenika. Zato su nastavnici pozvani da ne samo riječju već i djelom pokazuju, kako sumoral i karakter najljepši ukras čovjekova života. »Primjeri ostaju, a riječi lete.« Dobar pastier, jer što kaže inom — I sam svojim potvrđuje činom«.

Svak će priznati da je nastavnici rad vrlo težak i da je nastavnici poziv vrlo delikatan. Taj uzvišeni poziv traži najveći samoprije-gor i najveće strpljenje. Kruna je

Zrnje iz starog vijeka

Filip pobijedi Atenjane kod Her-meje; ali on je nad njima još više slavije slavio svojom umjerenošću i blagošću. Bitka mu je samo dala u ruke njegove neprijatelje; ali njegova blagost i dobrota podvrgla je pod njegovu vlast sve Atenjane i njihovu republiku. On je uvijek bio svoj gospodar; nikada nije vrijeđao pobijedene. Zarobljenike je vratio sasvim rado; borbama ukazivao posmrtnu počasti i naredio Antipatru da pokupi njihove kosti. Ovakvo držanje zadivilo je Atenjane, i oni su mu bili najvjerniji saveznici.

Neki nezalica kupi za jedan talenat štap kinika Peregrina. Neki drugi kupivši za tri hiljade drahama svijetlu stojku Epikteta, mislio je da je kupio i mudrost svoga velikog filozofa. Tako bogataš misli da novcem kupuje sreću i slavu; ali slava se stječe radom, a sreća je nagrada vrline.

diktiraju nam da se takvo stanje iz osnova izmjeni. Metalna industrija je za nas tim važnija, što je u okviru nje uvjetovan i napredak industrije brodogradnje, koja pokazuje zadovoljavajuće početke.

Industrija, koja se u mnogočem dopunjuje metalnom i metalurgijskom proizvodnjom je i hemijska industrija. Ona se kod nas može bez većih poteškoća da razvije do nivoa domaće potrebe, barem u pogledu onih grupa za koje se kod nas nalaze sirovine.

Jednako moramo nastojati da na pokriće potreba zemlje izgradimo i onakove neophodne industrijske grane, koje nemaju dostatne sirovine u zemlji. Između ovakvih poglavito mislimo na tekstilnu industriju, bez koje se ne da zamisliti potpuna ekonomska nezavisnost jedne zemlje. (Nastaviće se)

nastavničkoga poziva ljubav. Moral i karakter tu vrline sobom nose. Najveća cijena ideje pravde i moralna živi u sreću svakoga pravoga nastavnika. On ne treba da traži učeničke simpatije, one dolazese same sobom. Ako je nastavnik na svojoj visini, ako je on moralan i karakteran, biće u najvećoj cijeni kod svojih učenika. »ko je u svakom poslu potrebna vještina znati spojiti korisno s ugodnim (miscere utile dulci), to je u školskom poslu ta vještina conditio sine qua non. Strogost i blagost treba znati spojiti na osnovu pravde i nepristranosti, pa neće biti prigovora s nijedne strane. — Svi učenici povjereni su nastavniku bez razlike čiji su. On treba da u njima gleda svoju duhovnu djecu, pa da se u svemu pridržava principa, kojih se pridržavaju pametni roditelji. Učenici će ga tada voljeti i cijeniti podjednako i onda kad ih kažnjava, kao i onda kad ih miluje i nagrađuje. Oni će znati da sve to potječe od sree, pa će znati sve to i na sree primiti.

S ovim mislima želimo i nastavnicima i učenicima najbolji uspjeh u idućoj školskoj godini.

Ante Bedrica - Šibenik
 prodaja cipela

Povratak „Jadrana“

Dne 2. o. mj. u 10 sati prije podne povratio se je školski brod naše ratne mornarice „Jadran“ sa svog krstarenja, koje je trajalo četiri i po mjeseca, daleko van otadžbine. Pri ulazu u luku bio je pozdravljen sa topovskom salvom i trubljenjem sirena svih trg. i put. parobroda u luci. Na mornarskoj komandi čekala ga je postrojena četa mornara i oficira sa mornaričkom glazbom. Iza lijepog defiliranja po luci pristao je na novom gatu Vrulje. Tu su ga dočekali pretstavnicima vlasti na čelu sa komandantom obalne komande kapetanom g. Tomićem, koji je prvi stupio na brod, i zaželio dobrodošlicu komandantu broda, kapetanu fregate g. Dimitriju Kačiću i preko njega ostaloj posadi. Sve vrijeme najprije na gatu pa na brodu svirala je mjesna sokolska glazba. Poslije toga priređena je na brodu zakuska. Brod ostaje u Šibeniku nekoliko dana.

Na svom krstarenju obišao je „Jadran“ više mjesta na Sredozemnom moru, ali kruna njegovog putovanja bila je smjela plovidba kroz debele vode Atlanskog oceana i pristajanje na obali novoga svijeta. Bilo je na tom putu slatkih, a bilo je svakako još više gorkih dana. Ali naši hrabri mornari, sve te nepogode svladali su junački kao pravi potomci onih pradjedova, koji su od davnina plovili svijetom kao neustrašivi junaci mora.

Malen je njihov brod, ali oni su eto uspjeli da s tim malenim brodom osvijetle pred svijetom lice naše otadžbine i da dokažu da: ...boj ne bije svijetlo oružje, već boj bije srce u junaka!... Uspjeli su da dokažu SVIM I SVAKOME, da su spremni u svako doba, pokazati i ono najviše: »DA ZA NJIMA STOJI UJEDINJENA OTADŽBINA!«...

TALIJANSKA VLAST DRŽ. ŽELJEZNIČARIMA ponudila je našoj vladi, da umjesto izloženja svojih najmodernijih motornih željezničkih kola na jesenjem sajmu u Beogradu redovito saobraćaju ta kola na pruzi Beograd Zagreb i natrag za cijeli mjesec septembar. Ta je ponuda prihvaćena. Vožnja obavljaće se za sama 4 sata. Iz Zagreba će polaziti u 6.30 i 18 s. a u Beograd će stizati u 10.45. Prema tome, onaj, koji putuje iz Splita ili Šibenika večernjim brzi vozom može da bude u Beogradu u jutro u 10.45. Isto tako može se otputovati u 6 sati na večer iz Beograda, a stići u Split, odnosno u Šibenik brzim jutarnjim vlakom.

1. OV. MJ. OBUSTAVLJEN JE saobraćaj one vrlo zgodne, iako za Jad. plov. možda ne toliko rentabilne pruge, Šibenik-Biograd. Na toj je pruzi saobraćao parobrod »Lika«, sa svojim odličnim kapetanom g. Lepešom i ostalom prijatnom momčadi, koja je radi njezine susretljivosti i spremnosti u saobraćaju sa publikom, a osobito sa strancima, ostavila vrlo ugodno sjećanje. Kamo sreće da bi i osoblje ostalih parobroda Jad. plov. bilo slično ovome.

ZA ŠEFA KABINETA Ministra za fizičko vaspitanje naroda postavljen je g. Čelar Stjepan, novinar iz Šibenika. On je već više godina urednik Sokolskog Glasnika, koji je list doveo do današnje zavidne visine.

Restauracija **ČIKO** SPLIT (obala)

ZADNJA OPOMENA

U zadnjem broju priložili smo uplatnice pošt. čekov. zavoda radi podmire pretplata, pa molimo sve cij. čitaoce, da svoju dužnost izvrše, te da nam, bar za minu 2 mjeseca, odmah pošalju dugujućih Din 12.— Molimo ih ujedno da nam nađu još po 1 pretplatnika i da dot.čnu adresu napišu na poledini čeka.

Jedino na taj način list će i dalje razvijati svoju djelatnost i moći da posluži svrsi. Onima, koji ne plate pretplatu, biće prekinuto daljnje šiljanje

Odbor za proslavu Rođendana Nj. Vel. Kralja Petra II

Šibenik 2 IX 1938

Jugoslaveni Šibenika!

Petnaest godina je navršilo od sretnog dana

6 IX 1923

kada je Njezino Veličanstvo naša Kraljica Marija dala jugoslavenskom narodu novog viteza, unuka vođe i Oslobođioca našeg Petra Karađorđevića, sina Viteškog Kralja borca vojskovođe Ujedinitelja, druga našeg i mučenika Aleksandra.

Braćo građani Šibenika! Pridružimo se radosti cijele Jugoslavije koja u utorak 6. o. mj. slavi petnaesti rođendan svog

KRALJA PETRA II.

Tom svečanom zgodom pružimo si ruke svi bez razlike i izuzetka, svi mi sinovi ove zemlje koja je primila krv Petra Svačića, Lazara i braće Jugovića, svi u kojima žive zavjetna misao Kosova i Gvozda, svi koji iskreno želimo veličinu i napredak naše ujedinjene domovine i u njenom krilu sreću u blagostanju i ravnopravnosti njenih sinova; pokažimo da smo svijesni prava i dužnosti slobodnih i nezavisnih građana,

ujedinjenih u ljubavi prema svom Kralju i domovini, i u vjeri da će on dovršiti veliko djelo svojih predaka i oživotvoriti želje i nade svih nas koji služimo velikom idealu jednakosti, bratstva i slobode.

Na taj veliki dan zaboravimo sve što nas dijeli i posvetimo se onom što nas veže i ujedinjuje na tlu ove naše zemlje. Usredotočimo naše želje u jednu:

da dugo žive naš mladi Kralj!

da novim lovorom ovjenča slavu roda našeg!

da životom, djelima i imenom svojim osnaži

sadržinu naše historije i poveća broj besmrtnih joj velikana!

da bude sretan u životu i radu!

da svako Njegovo djelo počiva na svetom principu pravde i slobode!

da mudrim i pravednim vladanjem postigne

mir, sreću i zadovoljstvo svih slobodnih sinova slobodne Jugoslavije!

ODBOR.

OBITELJ VULINOVIĆ — ZLATAN obavješćuje, da će davati u četvrtak, 8. ov. mj., u 8 sati ujutro, u Srpsko pravoslavnoj crkvi u Varošu, parastos svome nezaboravnom suprugu, ocu, svekru i djedu.

PRIGODOM PROSLAVE KRALJEVOG ROĐENDANA izdali su prigodne plakate općine sa svojim pretsjednicima: kninska sa g. Marinčićem, vrlička sa g. Kulišićem, obrovacka sa g. Kneževićem, skradinska sa g. Dragišićem; sokolska društva: Rab, Biograd, Drvar, Korčula, Hvar, Za Drniš izdao je odnosni odbor pod vodstvom g. Cenića, a za Petračane uč. g. J. Brebić.

Umoljavamo sva ta mjesta kao i ostala, koja će nam ev. poslati izvještaje o proslavi, da ti izvještaji budu po mogućnosti što kraći, jer inače poradi ograničenosti prostora u listu ne bismo ih mogli uvrstiti. Ujedno molimo, da nam se ti dopisi dostave čim prije jer ćemo ih uvrštavati redom prema raspoloživom prostoru u listu.

Iz Crikvenice

Ovdje se za nekoliko dana otvara klesarsko-zidarska škola za koju je banovina sagradila novu lijepu zgradu na cesti Crikvenica-Selca. U toj školi nalaze se prostorije i za školski muzej i laboratorij. U muzej će biti smještene sve zanimljive radnje naših klesara i zidara iz Vinodola, koji su poznati kao valjani i u inostranstvu iz starih vremena dok su još iza vjerske revolucije emigrirali i radili na maurskim zgradama i mošejsama u Cordobi, Alhambri, Valenciji i drugdje.

Tim muzejem upravlja u toj školi namješteni nastavnik Zvonko Car-Cokovan mladi akademski kipar koji je svršio pred tri-četiri godine u Zagrebu kod prof. Frangeša i dr. te nakon toga pošao na daljni studij u Prag, a proputovao je Italiju i Grčku.

Oslanjajući se na staru antičku umjetnost on traži motive u našoj staroslovenskoj poganskoj mitologiji prikazujući vukodlake, vještice, more malike, mrakove, morska strašila iznašajući pred nas nešto, što nitko kod nas nije pokušao da prikaže. Dvije njegove radnje nalaze se u Beogradu kod g. namjesnika dra Perovića.

Inače je Crikvenica puna turista i ako je ove godina manje Čehoslovaka od ranijih godina, a to zbog poznatih razloga. — Silan zamah kao

Dubrovnik

Kroz grad i predgrađe

Što nije jasno onim oko „Hrvatskog Juga“

Kada je riječ o Dubrovčanima i dubrovačkom odgoju koji nepodnosi manifestacije uličarske slobode — onima od »hrvatskog šileka« kao i raznoraznoj čeljadi koja se je spustila u Dubrovnik s koca i konopca kao da nisu jasne ni najjednostavnije stvari, jasne svakom normalnom čovjeku, nikakva fantazija i nikakva komplikovanost nije u pitanju kada o dubrovačkim Srbima katolicima uopće, a posebno o Šubertima, Hopeima, Stegerima i Filenhasima. Tu su činjenice koje još niko nije pokušao da demantuje osim djece bivših žbira... Pitajte nas koja je razlika između Srba koja katolika Šuberta, Hope Stegera Filenhasa na jednoj strani raznoraznih Alberta, Franca i Johana na drugoj strani, čija nas djeca danas kroz »hrvatski šilok« uvjeravaju da su sa bataljum onih iz Imotskog, Sinja, Livna, Blata, i Superblata — reprezentacija autohtonog hrvatskog življa u Dubrovniku itd. Razlika je ogromna. Jer Šuberti, Hope-i, Stegeri i Fienhasi od prvoga dana dolaska u grad gospara stalno su nastojali da se uživaju u njegovu slovinu dušu, u Dušu onog starog Dubrovnika kojega su predstavljali Budmani, Pucići, Gondole. Stojanovići, Puljezi, Fabrisi, itd. I dok su oni, kao i njihova djeca, prkosili Austriji i lutali od zatvora do zatvora od internacije do taoštva — Alberti Johani i Franci na drugoj strani, koje je Austrija dovukla od straha da se Republika Sv. Vlaha ne digne iz greba — nosili su uniforme žbira i pobirali plate špijuna.

Eto u čemu je razlika! I to — ogromna razlika. Gospar Đono

Što su to — „tovari od zlata“

Prije nego Vam što rećemo o njima, treba da budemo na čistu, da se ovaj eminentno dubrovački pojam uopće ne odnosi na nikakvog četveronošca. Naš »tovar od zlata« srodan je četveronošcima samo po tome, što također spada u familiju sisavaca i što ne vidi dalje od — korita; ne pripada galeriji voštanih figura, nego našem običnom dnevnom životu. Sreća ga prati od rođenja do smrti, bilo doma u Americi, Kanadi ili Argentini. Za njega više vrijedi ona stara: »daj mi sreću i baci me u vreću...« Njegova je jedina velika nevolja u tome, što se dosada brzo razboli od fiksne ideje da će umrijeti od glada. Zato i počinje razne humane i karitativne akcije. Kao promotor daje najmanje ili toliko koliko je prema njegovom imanju ravno nuli. Zalo od drugih, slabijih traži da dađu jednako, ili više od njega. Inače »mogo bi mu siromah umrijet pred očima« — kažu naše ženice s Prijekoga i Pelina. I na kraju, ako ko ukaže prstom na njegovu ingordecu i pljačku, brzo ga proglasi buntovnikom i misli da je s tim sve svršeno...

Tako vam po prilici izgleda »tovar od zlata«. Inače mogla bi se o njemu napisati i cijela studija koja, naravno, ne bi valjala bez fotografija tolikih naših »tovara od zlata« koji su svršili i koji nijesu svršili — skule.

— is —

nikada do sada zauzima ovdašnja Mljekarska zadruga sa svojom krasnom, modernom poslovnicom na Strossmayerovom šetalištu. Tom poslovnicom upravljaju profesor u miru g. Stjepan Župan i Frane Gašparović. Stranci tu nalaze ne samo svježe dobro mlijeko, nego i vrlo ukusan sir i maslac i druge mlječne proizvode, koje potražuju hoteli. — Ribarska zadruga radi posve neovisno od mljekarske zadruge i čeka na svoju tvornicu pod Svetu Jelenu.

Iz Komiže

IOV DUPINA. Braća Martinis pk. Frane ulovili su sa svojim motornim brodom pred nekoliko dana sedam dupina. Najveći je težio 125 kg. Komižani su toga dana imali lijepu poslasticu, koju su plaćali od 1—2 Din kg -- i to pečenku.

KRIŽARSKI SASTANAK. Dneva 3. VIII. tg u 8:30 sati na večer u prostorijama svih mogućih katoličkih društava u Komiži — u župskom domu (kuratiji) držao je konferencu Dr Ivan Protulipac, vođa križara iz Zagreba. Bilo je prisutno oko 100 muških i ženskih duša. Između ostaloga rekao je u svom govoru: ne volimo mi ni onih, koji su nam bližu — ali Ruse da ćemo voliti. Gospodin Dr Protulipac mogao je da kaže mirne duše da su kršćani sve isti: krstili se oni sa lopatom ili koškom nogom. Bolje bi bilo da je nekim svojim prijateljima rekao: dajte Bogu božje, a caru carevo!

OTJERAŠE GA IZ SLUŽBE. Poslije 40 godina obavljane revne lугarske i poljarske službe naša općina istjerala je svog šumara i poljara Vicka Mariani, bez da mu je općinsko vijeće glasovalo ikakvu mjesečnu pripomoć. Ružno je da se stara čovjeka tjera na ulicu nakon što je sve svoje bio posvetio službi. Vlasti bi se imale pobrinuti da ovakovi službenici u svojim starim danima ne moraju ići od kuće do kuće.

Iz Supetra

23. VIII. 1938. Sokolskom sletu u Starigradu, dne 21 o. m. j. sudjelovalo je 75 članova sok. društva Supetar te nekoliko braće Čehoslovaka. Ovaj je slet protekao u lijepom bratskom raspoloženju i u potpunom redu prema utvrđenom rasporedu. — Na povratku nadali su se sokolski izletnici, da se neće dogoditi nikakvi nedostojni ispadi, tim većma što je nadležna redarstvena vlast znala što se sokolima sprema pri povratku i tko sprema.

Čim je parobrod „Šipan“ pristao, bio je uz poštanski ured sakupljen veći broj ljudi loše raspoloženih prema sokolima. — Odmah po iskrcaju stadoše padati kamenja, popraćena sa svakojakim povicima i zvižducima na očigled red. vlasti. Više trijeznih, čestitih građana kao i mnogi ugledni gosti bili su međutim svjedoci ovog događaja. Jako je pak žalosno da takvim destruktivnim akcijama daju potstreke upravo oni koji su bili osnivači sok. društva u Supetru, a sada su pretstavnici mjesne općine.

Mladi „Osvit“ se hrabro bori sa „Aškom“ „AŠK“ : „OSVIT“ 4 : 3.

Isto kako afričkim lovcima i ranjeni lav ulijeva strah u kosti, tako i svi splitski igrači, bez razlike, imaju i danas veliki respekt prema »Osvitu«. Iako se ovdje nije znalo, da li će igrati stari ili mladi »osvitlasi«, ipak je vladalo vrlo veliko interesovanje za borbu između šibenskog majstora i splitskih akademičara. Kako se »Aškovci« nisu ugodno osjećali u društvu sa »Hajdukom«, to su na vrijeme prekinuli vezu i svi, osim jednoga, povelu su opet svoje staro kolo. U današnjem susretu »Aška« je izišao samo sa dvije primove, dok su ostali bili stari znalci kao popularni »Švoru«, oba Viličića, Kovačić, Ružić i »Babe«. Međutim od »Osvitove« stare garde vidili smo samo Fančevića Munitića, i Bizjaka, dok su svi igrači došli direktno iz pomlatka. Svak je bio iznenađen tim smjelim korakom njihove uprave, ali što se je igra dalje razvijala, to se je svak više divio startu, požrtvovanju priličnoj tehnički i, što je glavno, novom duhu, koji je izbijao iz igre ovih vrlo mladih igrača, koji razlikuju grubost od oštine i borbenost od sirovosti. Ovaj novi sportski duh, koji su ovi novi »osvitlasi« donijeli danas u Split, osvojio je na juriš simpatije splićana, bez razlike, za mladog »Osvita« i opća je želja, da bi oni »novi« i dalje igrali u prvom timu i da bi njihova igra bila uvijek ovako fer i prijateljska.

VRLO UZBUDLJIVA I NAPETA BORBA.

»Aška« počinje silnim tempom i elanom, »Osvit« isto tako, ali veća izvježbanost i iskustvo domaćih savladjuje jaki otpor gostiju i ovi su prisiljeni da se punih 20 minuta, osim 3 prodora, branu iz petnih žila pred silnim navalamama »Aška«, koji stalno opsjeda vrata protivnika, ali ne može nikako da dade gol. Puptika gleda lijepe kombinacije akademičara pred vratima šibenčana i čeka svaki čas, da se zatrese mreža, ali ova kao omadjijana, ostaje nedirnuta. Uzrok je tome vrlo netačno i često mlako pucanje navale a ujedno i spretnost vratara Fančevića. Međutim kad su se gosti malo pribrali i počeli da i oni igraju preko krila, lopta je često i pred domaćim vratima, ali tu kratko ostaje, jer »Aškovci« odlično čiste. Međutim, nekako pred kraj poluvremena desna spojka »Osvita«, Periša, poslije vrlo lijepe i brze kombinacije, daje posve nadno prvi gol. Malo poslije sudac, odlični g. Katarčić, svira kraj. Drugo poluvreme počinje još jačim tempom od strane jednih i drugih ali tek poslije 25 minuta »Aška« dominira opet terenom. Ovoga puta domaći su prisebniji pred vratima. Protivnik se hrabro brani, a osobito dva njegova izvrsna beka, donedavno halfa, Munitić i Bizjak. Sveća je služila »Osvitu« kao ma-

lo koga, lopte se odbijaju ili od prsiju njegovih bekova, koji se dobro postavljaju, ili od jedne i druge motke i prečke. Jednom kad je Fančević ostavio sasvim slobodna vrata, lopta pada na samu crtu gola i svak misli o roga putu gol je pao, ali iznenada iskrssu jedan »osvitaš« i protjera loptu visoko preko gola. Međutim, kad se niko nije nudio голу, Subašić, krilo domaćih, daje prvi gol za »Ašku«. Nije se dugo čekalo ni na drugi gol. Poslije slobodnog udarca, koji Ružić dobro tuče, poslije brzih kombinacija lopta dolazi do centra Kovačića i on daje II. gol za »Ašku«. Iz lijepog prodora u 30 minuta lijevo krilo »Aška« stari igrač »Babe« daje efektan gol. Kad se je mislilo da će ostati na 3:1 za domaće, lijevo krilo gostiju Luketa daje iz parabole lijepi gol i svizuje na 3:2. Desetak minuta pred konac centar Kovačić pucna oštro u vrata, Fančević loptu hvata, ali je ispušta i ona ide u gol. Samo minut kasnije brzi Luketa opet prodire, iznenađuje odbranu domaćih i pucna koso u sam lijevi ugao. Ovim golom, trećim za »Osvit« rezultat ostaje na 4:3 za domaće, što odgovara potpuno igri, jer su domaći ipak bili u II pol. precizniji u pucanju i boljim kombinacijama dolazili do protivničkih vratiju. Treba nadodati, da su jedni i drugi u I pol. igrali tipično provincijski, t. j. u polju su jedni i drugi dobro svršavali svoj posao, ali pred vratima bilo je loših i netačnih udaraca dok su u II pol. i jedni i drugi igrali kao bolji ligušci. Treba istaći i to, da su se na terenu jedni i drugi oprostili sa sportskim »Zdravo«.

A. D.

SVAŠTICE NAKON OKRUŽNOG SLETA

Kao što smo već javili okružni slet u Biogradu nm uspio je iznad očekivanja i vrlo dobro u svakom pogledu. Međutim to nije bilo svakome drago, pogotovo raznim tipusima: kojima je jedini zanat da izazivajući, stvaraju sukobe i tučnjave, nebi li tako pokvarili utisak o priredbi i ohladili oduševljenje, koje tim prigodama dolazi do izražaja.

Takvi »junaci« sačinjavaju pozadinu svakog događaja a naročito prigodom sokolskih proslava. Već je to postalo običaj da se na svakom sokolskom sletu desi kakav incident, koji onda baca loše svjetlo na sve ostale priredbe.

Tako se desilo i u Biogradu. Poslije podne oko 2 h dok su Sokoli i Sokolice išli u grupama, pjevajući, po Biogradu, našla se je nekakva klika, sigurno podgovorena, i to sve »mulci« od 18—19 god. starosti, koji su svoj bijes iskazali na taj način, što su počeli mirnim sokolicama skidati značke sa bluza, a kad ni to nije bilo dovoljno, popeli su se na terasu jedne kuće i odatle bacili nekoliko kamenja na Sokole, koji su bili na ulici. Srećom što su umakli kroz tu kuću na drugu ulicu i nestali, inače bi bili propisno nagrađeni za svoj trud.

Kamenje nije pogodilo nikoga na ulici ali je svejedno izazvalo opravdan revolt, koji bi se svršio slabo za napadače da nisu pobjegli. Videći da ih ne mogu pronaći Sokoli su ostali u istoj ulici i nastavili pjevanje, sve dok se nije našao netko, koji im je zabranio na pjevanje, jer da - - - izazivaju. Međutim nije mu koristilo ni njegovo nastupanje, jer ga nije niko poslušao, ovime se taj prvi incident završio,

Ali, oni koji su se spremali da ovakvim ispadima pokvare slet nisu ostali samo na ovome. Vidjeli su da im je po danu nezgodan »rad« pa su počekali noć. I, zbilja, u večer poslije 10 h dočekali su kamenjem Novigradane, koji su se kamionom vraćali sa sleta, i nekoliko njih ranili. Ranili bi ih i više da se nije tu slučajno u blizini nalazio jedan graničar, koji ih je rastjerao.

Čujemo da su i u Betini i Tijesnom dočekani Sokoli, koji su bili na našem sletu.

To je bilo na sam dan sleta, ali ovime još nije bilo sve završeno. Poslije sieta počele su padati pretnje, koje su se odnosile na pojedine istaknute Sokole. Prijeti im se i u bivstvima i drugim osvetama, pa čak su se počele te pretnje i izvršavati, samo sa malo uspjeha. Tako je napadnut po bijelom danu jedan mladi biogradski prednjak, ali taj je znao da se odupre, pa je taj napad uglavnom protekao u pretnjama i psovkama.

Poslije toga je napadnut jedan prednjak iz Šibenika koji se ovde nalazio na odmoru kod svojih rođaka, ali nije ozlijeđen iako je na tri mjesta letjelo kamenje za njim, jedan kamen je samo pogodio u biciklu.

Pa, sprema se još mnogo takvih napada i vidjećemo kako će se završiti. Vidjećemo dali će tkogod biti kažnjen. Vidjećemo kad će se jednom zavesti red i zaštita Sokolaša u ovom kraju. Vidjećemo... „IFO“

TRAŽI SE ZAJAM od Din 25.000 sa uknjižbom na kuću u gradu. Za potanje obavjesti obratiti se Uredništvu.

KNINJANKA suputnica 31 maja o. g. vlakom Perković-Šibenik pripovijest o „nedužno stradajućem inženjeru“ umoljava se javiti na upravu lista br. 2.

STAN OD DVIJE SOBE i kuhinje svijetao, zračan i čist sa tarasom traži se, mliran stanar, točan platac i samac bez djece.

Ponude na upravu lista.

Lijepljen se dijelovi strojeva - Konstruiraju se propile od bronze.

STROJARSKA MEHANIČKA RADIONA I LJEVARNICA METALA

S. Kordić

Šibenik

Radiona za popravak svakovrsnih parnih strojeva, sisaljka, motora, automobila, branika, kompresora, turbina.

Montaža svakovrsnih strojeva, mlinova, hidrauličnih presa motora na brodove, čamce itd.

Autogeno varenje i rezanje željeza.

TRGOVINA POKUĆSTVA

Stj. Karković i Sin

- Šibenik

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT

Hotel sa moderno uređenim sobama

Zlatni Fazan - Split

IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA

Glavno sastajalište splitske i šibenske publike

ZLATARIJA

G. B. VALLE - SPLIT

VLASTITA RADIONA — UTEMELJENA 1822

Izletnik

ŽIGON I DRUG

prodaja koža i svake vrsti cipela

ŠIBENIK (DALMACIJA)

„ILS“ INDUSTRIJA LIJESA

ŠIBENIK

„Šipad“

šumsko industrijsko preduzeće

DOBRLJIN-DRVAR A. D.

Stovarište građe: ŠIBENIK

DUBROVNIK